

College van Gedeputeerde Staten
T.a.v. de heer Oosters
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum 10 februari 2020

Betreft Brief standpunt provincie Utrecht over het handelsverdrag CETA

Geachte heer Oosters,

Dank voor uw brief d.d. 3 december 2019 aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waarin u te kennen geeft dat de Provinciale Staten van de provincie Utrecht zich per motie hebben uitgesproken tegen het CETA-verdrag. Ik heb goede nota genomen van de door de Provinciale Staten geuite zorg dat de dreiging van schadeclaims door Canadese investeerders in de woningmarkt, in de zorgsector, en olie- en gasector de beleidsvrijheid van de provincie Utrecht zou belemmeren. CETA beperkt de (lokale) beleidsvrijheid echter geenszins. Ik ga daar graag mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nader op in.

Het Comprehensive Economic and Trade Agreement met Canada - kortweg CETA - betreft een zorgvuldig onderhandeld, modern en gebalanceerd akkoord met een gelijkgezinde partner. De bilaterale relatie met Canada is uitstekend en we zijn nauw met elkaar verbonden. Nederland verdient één derde van zijn bruto binnenlands product aan de export en heeft belang bij een open, op regels gebaseerd mondiaal handels- en investeringssysteem. Nederland hecht daarbij veel waarde aan een toekomstbestendig handels- en investeringssysteem, waarin duurzaamheid en inclusiviteit kernbegrippen zijn. CETA is een goed voorbeeld van een akkoord dat hieraan voldoet. In de veranderende geopolitieke omgeving met nieuwe uitdagingen op het gebied van vrijheid, veiligheid, klimaat en internationale handel, neemt het belang van dergelijke akkoorden toe. Het kabinet steunt CETA.

Nederland en de EU werken met Canada samen op belangrijke onderwerpen als duurzaamheid, arbeidsrechten en dierenwelzijn. CETA staat hiermee voor duurzame handel en een betere verdeling van de winsten van economische groei. Het gaat dus niet alleen over tariefbeperkingen.

Investeringsbescherming en beleidsvrijheid

Het CETA verdrag bevat naast een handelsdeel ook een deel over investeringsbescherming, waarin materiële standaarden voor gevestigde investeringen en afspraken over de behandeling van investeringen zijn opgenomen. Deze materiële standaarden van CETA (zoals recht op redelijke en billijke behandeling, geen willekeur, non-discriminatoire behandeling, onteigening

alleen onder bepaalde voorwaarden) komen overeen met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals we die onder het Nederlands recht kennen. Het gaat hierbij om basisregels voor de behandeling van buitenlandse investeerders en hun investeringen, zoals die ook in het Nederlandse recht zijn vastgelegd. CETA moderniseert daarnaast de investeringsbescherming door het oude Investeerder-Staat-geschillenbeslechtsmechanisme (ISDS) te vervangen door het Investment Court System (ICS).

CETA beperkt de beleidsruimte van (mede-) overheden niet. In tegendeel, de verdragstekst herbevestigt en expliciteert het recht van overheden om nieuwe wet- en regelgeving aan te nemen (het 'right to regulate') in het publiek belang zoals de bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid, het milieu, of de openbare zeden. Ook huisvesting, de zorg, het gaswinningsbeleid en de energietransitie in Nederland zijn publieke belangen die hieronder vallen. Daarbij wordt verduidelijkt dat het feit dat een overheid maatregelen vaststelt die een negatieve uitwerking hebben op een investering of ingrijpen in de verwachtingen van een investeerder op zich geen schending vormt van de verplichtingen onder het verdrag. Voor verdere informatie over het behoud van beleidsvrijheid ten aanzien van de afbouw van gaswinning verwijs ik graag naar de antwoorden op Kamervragen van de leden Beckerman en Alkaya (beiden SP) die de Minister van Economische Zaken en Klimaat mede namens mij op 11 oktober 2019 naar de Tweede Kamer heeft gestuurd.

Vermeldenswaardig is dat Nederland meer dan 80 bilaterale investeringsakkoorden heeft die buitenlandse investeerders bredere mogelijkheden dan CETA bieden om claims in te dienen tegen onrechtmatig overheidsoptreden. Er is tot nu toe onder geen van deze bilaterale investeringsakkoorden een formele claim tegen Nederland ingediend. CETA legt de lat om een claim in te dienen juist hoger. Zo worden bijvoorbeeld brievenbusfirma's uitgesloten van bescherming onder CETA en zijn de materiële rechten van investeerders beperkter gedefinieerd. De regels voor investeringsbescherming onder CETA verschillen niet van de werking van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur onder het Nederlands bestuursrecht. In het kort gezegd: als een (mede-) overheid zich houdt aan de in het Nederlands recht vastgelegde regels voor overheidshandelen, dan hoeft hij zich ook geen zorgen te maken over een succesvolle claim onder CETA.

CETA garandeert onpartijdige en onafhankelijke rechtspraak door het Investment Court System (ICS). Het ICS betreft een permanent hof (vergelijkbaar met internationale gerechtshoven) dat bestaat uit een tribunaal in eerste aanleg en een tribunaal voor hoger beroep. Dit is een groot verschil met het oude systeem van geschillenbeslechting (ISDS), waarbij arbiters op ad-hoc basis benoemd werden door de partijen bij het geschil. In het ICS zullen geschillen worden behandeld door onafhankelijke rechters, die voor een vastgelegde termijn worden benoemd. Investeerders hebben hier geen zeggenschap over. De rechters moeten zich aan strenge gedragsregels houden. Ook zorgt ICS voor meer transparantie. Hoorzittingen zullen open staan voor het publiek, processtukken zullen worden gepubliceerd, en derde personen of entiteiten (zoals NGO's, vakbonden, burgers) kunnen, wanneer zij belanghebbende zijn (maar geen partij in het geschil), zich in een zaak voegen als *amicus curiae*. Hierbij kunnen zij als derde partij bewijs en argumenten indienen in een geschil tussen een investeerder en een staat. Hiermee stuwt het ICS de investeringsbescherming naar een meer publiekrechtelijk systeem in plaats van het minder transparante privaatrechtelijke systeem van ISDS.

Duurzaamheid en klimaat

Canada en de EU waarborgen dat CETA niet ten koste gaat van andere belangen zoals internationale klimaatafspraken, het beschermen van sociale rechten en het milieu. De waarde van de duurzaamheidshoofdstukken in CETA is dat deze de internationale regimes voor milieu, sociale ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen versterken. Partijen herbevestigen namelijk hun verplichtingen onder internationale klimaat- en milieuverdragen waarbij zij partij zijn, waaronder de Overeenkomst van Parijs. Tevens zeggen zij toe de fundamentele ILO-conventies te implementeren en te ratificeren. CETA biedt juist de mogelijkheid voor verdere samenwerking ter bevordering van duurzame ontwikkeling.

Het verdrag voorziet in een Comité inzake handel en duurzame ontwikkeling dat zal toezien op de uitvoering van de verplichtingen van de hoofdstukken over milieu en arbeid. Over deze afspraken kan het maatschappelijk middenveld via nationale adviesgroepen aanbevelingen doen. De bepalingen in deze duurzaamheidshoofdstukken zijn juridisch bindend en volgens het kabinet voldoende afdwingbaar. Het akkoord biedt een platform om nader in gesprek te gaan, een formele procedure van geschillenbeslechting om elkaar aan te spreken en een institutionele structuur om samen te werken op het gebied van meer duurzame ontwikkeling, in aanvulling op de mogelijkheden die de bestaande akkoorden op het gebied van duurzaamheid bieden. Het kabinet zet zich in voor effectieve naleving van de duurzaamheidshoofdstukken. Handelsakkoorden zoals CETA dragen bij aan samenwerking en naleving van multilaterale milieu- en arbeidsverdragen. CETA is een goed voorbeeld van wat duurzaamheidshoofdstukken kunnen opleveren. Canada en de EU hebben namelijk reeds meerdere concrete resultaten geboekt in lijn met de afspraken in duurzaamheidshoofdstukken. CETA voorziet in een dialoog over handel, milieu en arbeid. Naar aanleiding van CETA heeft Canada bijvoorbeeld de nog openstaande fundamentele ILO-conventie inzake collectief onderhandelen geratificeerd. Canada en de EU hebben in het kader van de ratificatie van deze conventie op 14 november 2019 een workshop collectief onderhandelen georganiseerd in Canada. Daarnaast hebben verdragspartijen twee workshops georganiseerd over handel en klimaat en over handel en gender met als doel het identificeren van beleidsopties. Ook organiseerden Canada en de EU vervolgevenementen zoals het evenement over groene technologieën en MKB op 6 en 7 november 2019. Een initiatief over handel in het kader van het World Circular Economy Forum is voorzien voor september 2020.

CETA in bredere multilaterale context

CETA is na vijf jaar onderhandelen het meest omvattende en ambitieuze handelsakkoord dat in de geschiedenis van de EU is uit onderhandeld. Het is daarmee een model voor toekomstige handelsakkoorden. Het sluiten van een dergelijk akkoord is eens te meer belangrijk nu het op regels gebaseerde multilaterale (handels)systeem onder druk staat door geopolitieke spanningen en unilaterale protectionistische maatregelen (o.a. VS-China handelsoorlog) en een gebrek aan voortgang om internationaal afspraken te maken (impasse in de WTO). CETA laat zien dat het maken van zulke op regels gebaseerde handelsafspraken, waarin ook gedeelde waarden een volwaardige plaats hebben, nog steeds mogelijk is. Het draagt daarmee bij aan het handhaven van multilaterale structuren. Ook versterkt het de positie van de EU als regelmaker en standaardzetter op handelsgebied.

De veranderende en complexe wereld vraagt meer dan ooit om een eensgezind extern optreden van de EU. Om resultaat te realiseren op de Nederlandse prioriteiten als migratie, veiligheid, een sterke economie en het klimaat is een sterk extern optreden van de EU een basisvoorwaarde. Ook een sterke interne markt heeft een daadkrachtig extern handelsbeleid nodig, en een goede samenwerking met derde landen is essentieel.

Voor meer informatie verwijs ik u graag naar het Factsheet over CETA met kenmerk 2019D53764, dat ik op 20 december 2019 naar de Tweede Kamer heb gestuurd.

Hoogachtend,

Mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sigrid Kaag', with a long vertical line extending downwards from the bottom of the signature.

Sigrid A.M. Kaag
Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking